

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

Lifelong
Learning
Programme

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

FINALLY

Този проект е финансиран с подкрепата на Европейската комисия. Тази публикация отразява само вижданията на нейния автор и Комисията не може да носи отговорност за каквато и да е употреба на информацията, съдържаща се в нея.

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

Lifelong
Learning
Programme

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

КАКВО Е СЪДЪРЖАНИЕТО НА МОДУЛ 1: УПРАВЛЕНИЕ НА СЕМЕЙНИЯ БЮДЖЕТ ?

ТЕМА 1. НАШИТЕ ДОХОДИ

ТЕМА 2. НУЖДИ СРЕЩУ ЖЕЛАНИЯ

ТЕМА 3. КАК ДА СЪЗДАДЕМ НАШИЯ СЕМЕЕН БЮДЖЕТ?

ТЕМА 4. ЗНАЧЕНИЕТО НА ДОБРИТЕ НАВИЦИ НА ПАЗАРУВАНЕ

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

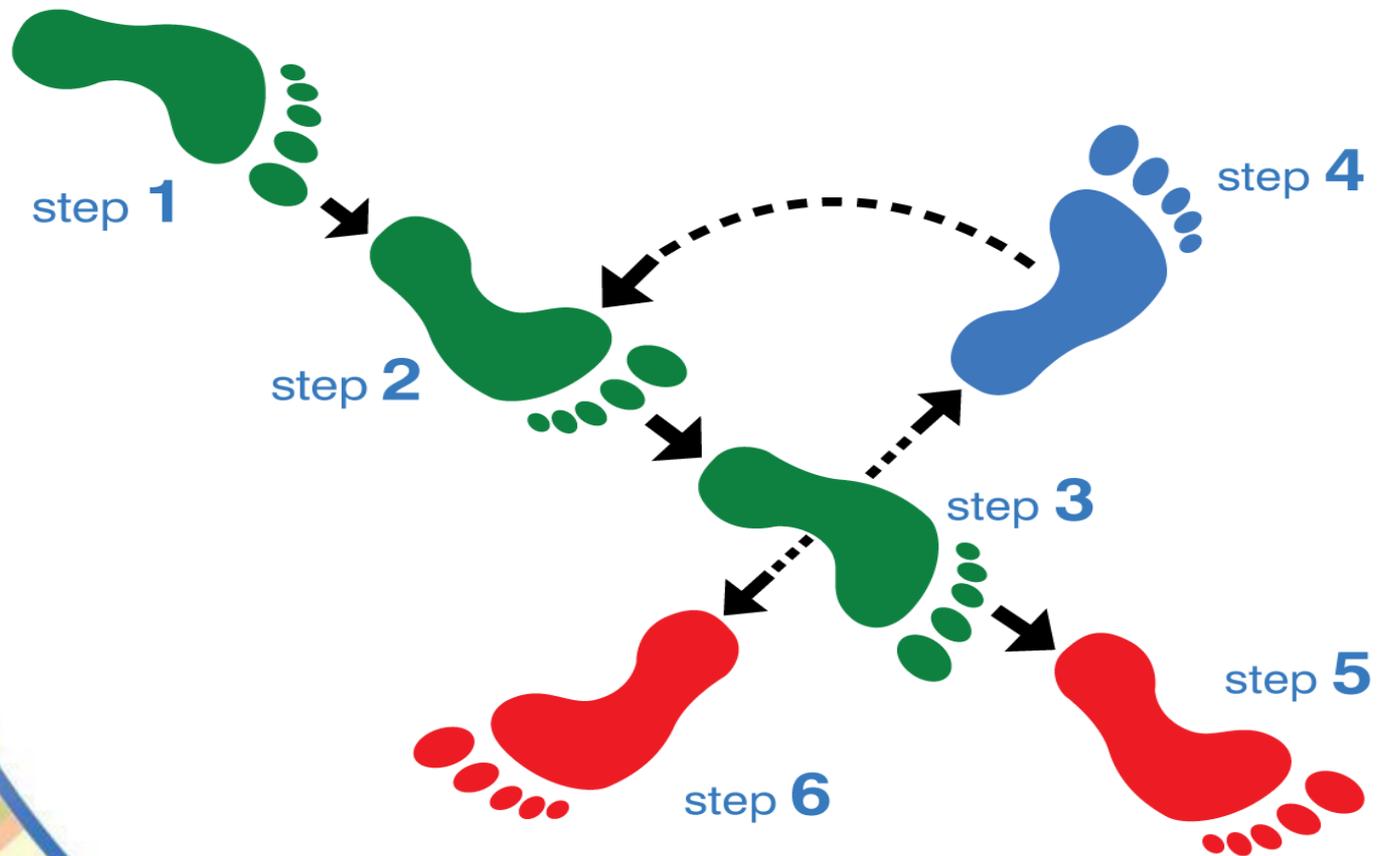
Lifelong
Learning
Programme

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

3+3 стъпки по Пътеката на Разума

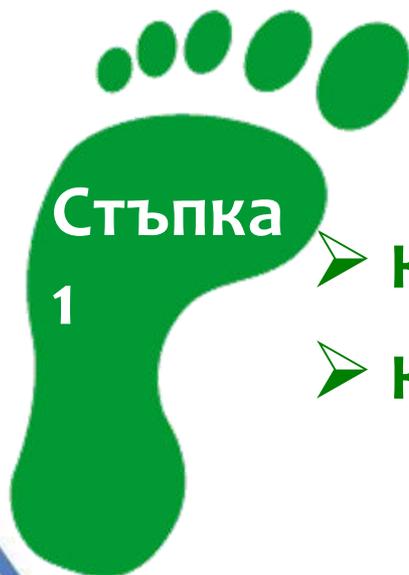

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

The project FINALLY is co-funded by the Lifelong Learning Programme of the European Union.

3+3 СТЪПКИ ПО ПЪТЕКАТА НА РАЗУМА

- Какъв е моят редовен доход?
- Какви допълнителни доходи имам?

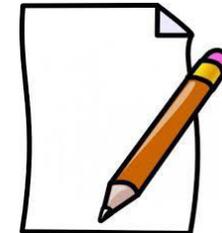

ТЕМА 1. НАШИТЕ ДОХОДИ

..., а когато
чуete думата
“бюджет”?

За какво се сецтате
когато чуete думата
“доход”?

Изчисляване на доходите

Колко пари можем да си позволим
да изхарчим всеки месец без да
влизаме в дългове?

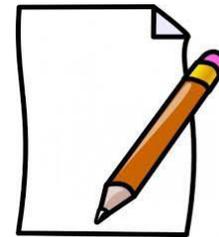
(Упражнение 1а- задача 1)

ИЗТОЧНИК НА ДОХОДИ	МЕСЕЧЕН ДОХОД (СУМА)
1.	
1.	
....	
ОБЩ МЕСЕЧЕН ДОХОД:	(1+2+...)

ОБОБЩАВАНЕ НА ДОХОДИТЕ НА ДОМАКИНСТВОТО

*Как мога да увелича месечните си
доходи? Как можем да печелим
повече като семейство?*

(Упражнение 1а- задача 2)

Източник на доходи	Месечен Доход (сума) – АЗ	МАМА	ТАТКО	СЕСТРА/ БРАТ ... (добавете колкото са необходими колонки)
1.				
2.				
(добавете колкото са необходими колонки)				
ОБЩ ДОХОД НА СЕМЕЙСТВОТО:	МОЯТ ОБЩ ДОХОД:	ОБЩ ДОХОД НА МАМА:	ОБЩ ДОХОД НА ТАТКО:	ОБЩ ДОХОД СЕСТРА/БРАТ:
	АЗ+МАМА+ТАТКО+СЕСТРА/БРАТ...			

Обобщаване на доходите

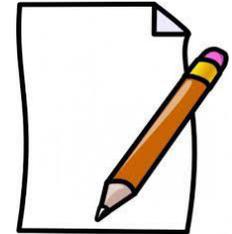
Постоянни

Непостоянни

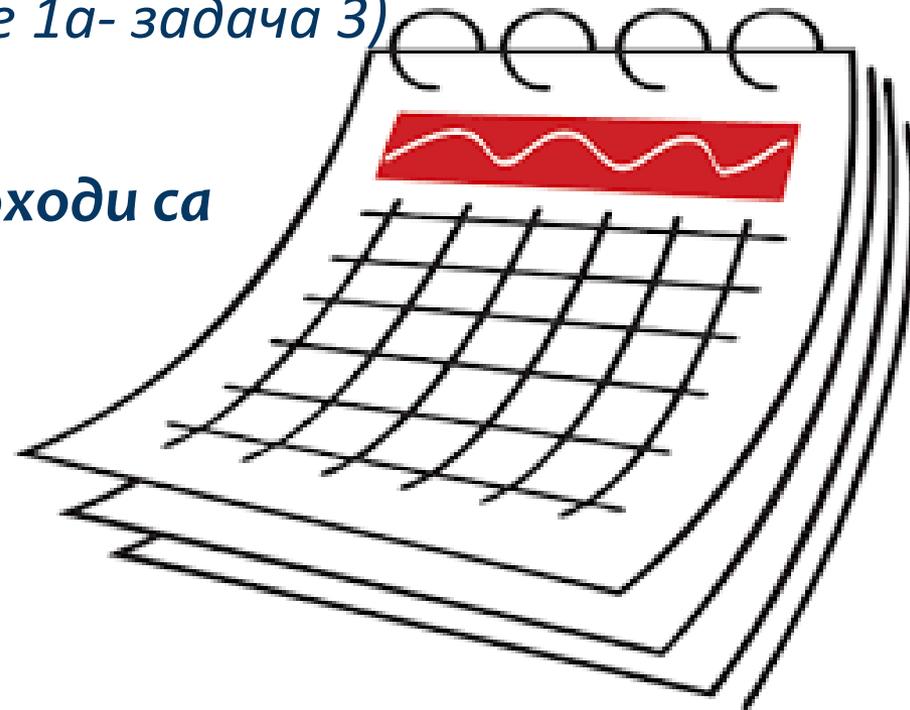
Обобщаване на доходите

КАК ДА РАЗЛИЧИМ ПОСТОЯННИЯ ОТ НЕПОСТОЯННИЯ ДОХОД

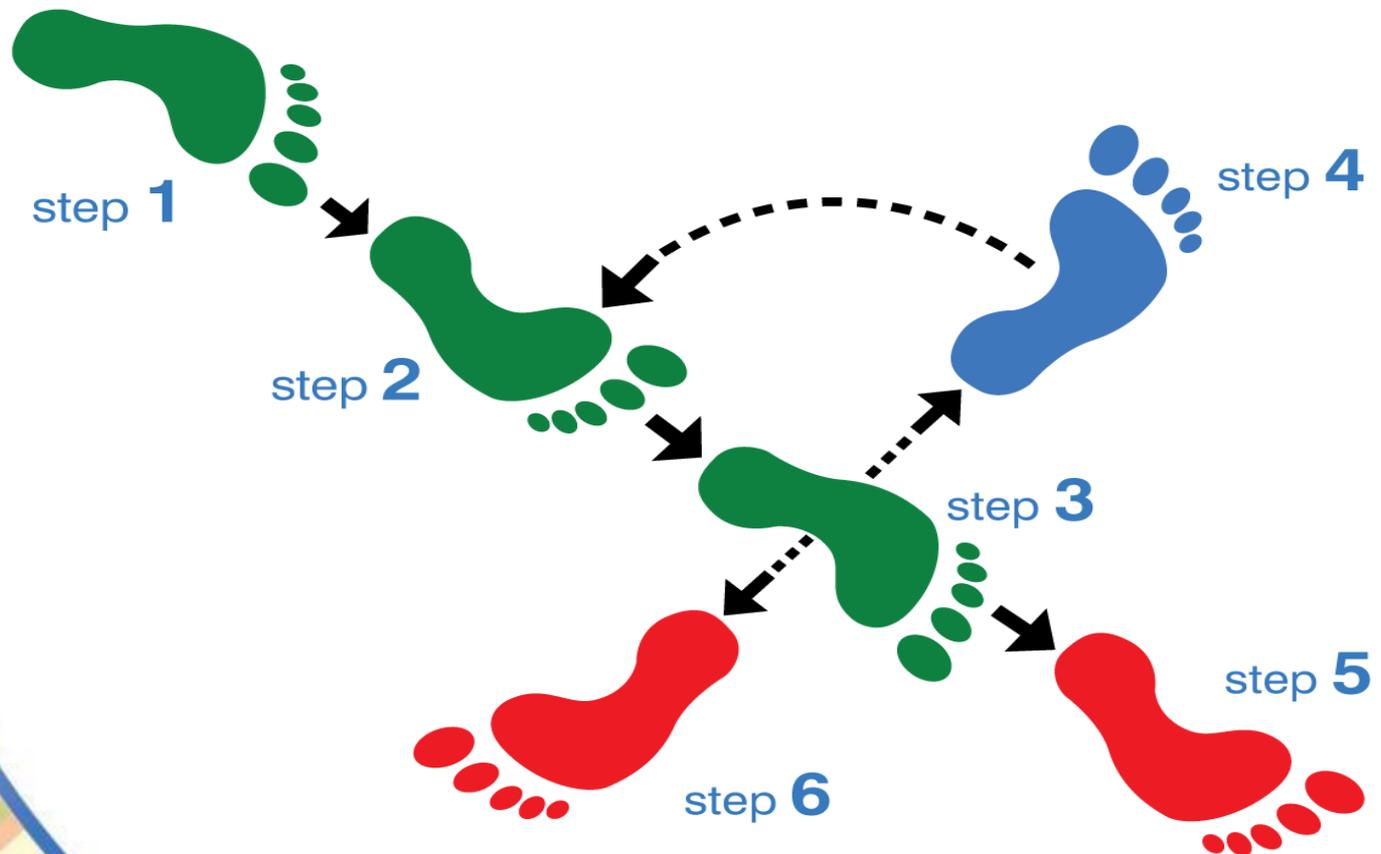
(Упражнение 1а- задача 3)

Кои от записаните доходи са
постоянни?

3+3 стъпки по Пътеката на Разума

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

3+3 СТЪПКИ ПО ПЪТЕКАТА НА РАЗУМА

- *От какво имам нужда?*
- *Колко да похарча?*

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

3+3 стъпки по Пътеката на Разума

- **Имам ли достатъчно средства да покрия всички разходи?**
- **Ще ми останат ли свободни средства?**
- **Мога ли да преосмисля покупките си?**

ТЕМА 2. НУЖДИ СРЕЩУ ЖЕЛАНИЯ

*Как харчим парите си?
(Упражнение 1b)*

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

Lifelong
Learning
Programme

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

ТЕМА 2. НУЖДИ СПРЯМО ЖЕЛАНИЯ

Нека поговорим отново за
доходите си както и за
свободните пари за харчене, с
които разполагаме всеки месец.

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

Lifelong
Learning
Programme

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

Можете ли да дадете примери за **ПОТРЕБНОСТИ(НУЖДИ) и ЖЕЛАНИЯ?**

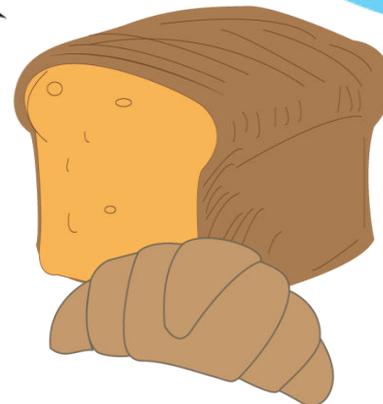
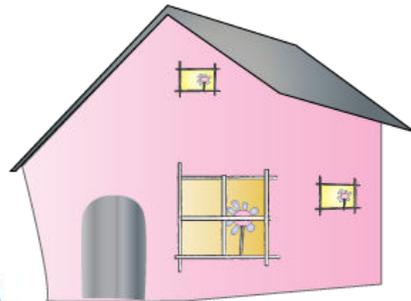
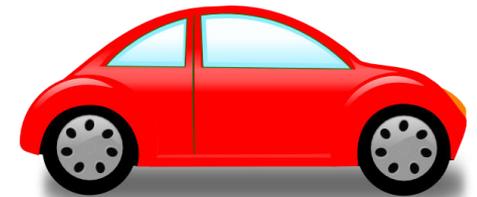
Ние имаме
нужда от...

Аз искам....

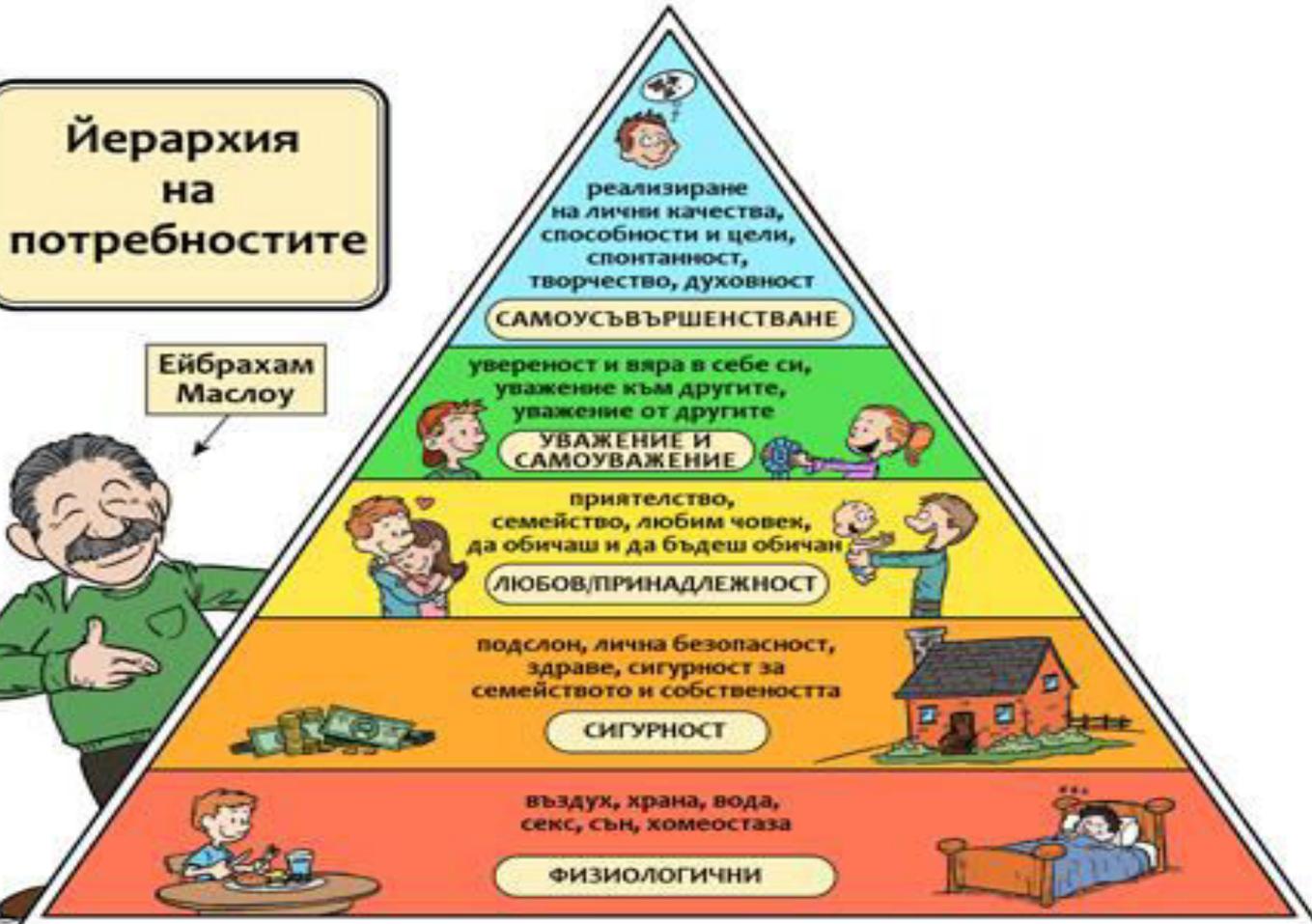
Можем ли да различим **НУЖДИТЕ** от **ЖЕЛАНИЯТА** ?
Да поговорим!

Йерархия на потребностите

Ейбрахам
Маслоу

НУЖДИ/ ПОТРЕБНОСТИ

- различни възможности могат да задоволят една **потребност**.

ЖЕЛАНИЯ

- **желанията** определяме по - точно, с определен продукт или дори марка.

ТЕМА 3. СЪЗДАВАНЕ И ПЛАНИРАНЕ НА СЕМЕЙНИЯ БЮДЖЕТ; ИЗБЯГВАНЕ НА ДУПКИ В БЮДЖЕТА

След като знаем с колко пари разполагаме месечно, сме готови да направим списък с всички задължителни месечни разходи.

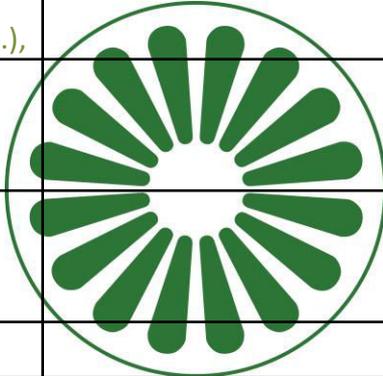
ТЕМА 3. СЪЗДАВАНЕ И ПЛАНИРАНЕ НА СЕМЕЙНИЯ БЮДЖЕТ; ИЗБЯГВАНЕ НА ДУПКИ В БЮДЖЕТА

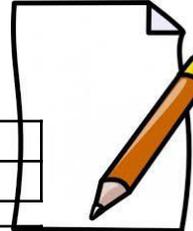
1. **Задължителни разходи,
които не са месечни, но са
постоянни.**
2. **Извънредни разходи**

Създаване на предварителен семеен бюджет (Упражнение 1е)

		Сума
Общ доход		
Видове разходи		Сума
Свързани с поддръжката на дома (наем, вноска по заем и други + ток, парно, вода, телефон, интернет, комунални услуги и т.н.)		
Месечни сметки:		
- ток		
- отопление		
- телефон		
- интернет		
Разходи свързани с отглеждане на детето/децата (храна, училище, дрехи и др.),		
Редовно пазаруване:		
-Разходи за храна		
-Хигиенни материали / Козметика		
Транспортни разходи(карта за градски транспорт/ билети), бензин, ремонти, застраховка на колата, винетка и т.н.)		
общо:		
Разлика между приходи и разходи		

- *Защо е добре да имаме семеен бюджет?!*
- *Възможни проблеми и начини на справяне с тях*

КАК ДА ИЗБЕГНЕМ ДА ХАРЧИМ ПОВЕЧЕ ОТКОЛКОТО МОЖЕМ ДА СИ ПОЗВОЛИМ?

ТЕМА 4. ЗАЩО СА ВАЖНИ ДОБРИТЕ ПРАКТИКИ НА ПАЗАРУВАНЕ

1. Започнете със своя личен бюджет.
2. Отбелязвайте ежедневно разходите си, като ги записвате в правилната категория.
3. Всеки път когато харчите пари извадете изразходваната сума от наличните средства.
4. Избягвайте дълговете.
5. Преразглеждайте бюджета си няколко пъти месечно.
6. В края на всеки месец коригирайте бюджета си за началото на следващия месец.

ТЕМА 4. ЗАЩО СА ВАЖНИ ДОБРИТЕ ПРАКТИКИ НА ПАЗАРУВАНЕ

Отново разгледайте списъците си с месечни разходи. Отбележете проблемните харчения:

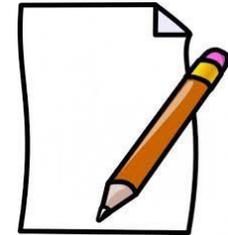
- ~~1. цигари~~
2. месо
3. ток
4. дрехи за децата

ТЕМА 4. ЗАЩО СА ВАЖНИ ДОБРИТЕ ПРАКТИКИ НА ПАЗАРУВАНЕ

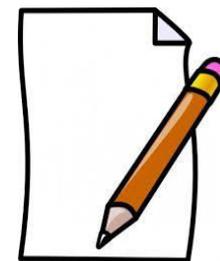
Проследяване на разходите (Упражнение 1f)

Допълнителни разходи:	Сума
Общо:	
Сума на бюджета на домакинството	_____
Допълнителни разходи	-
резултата	_____

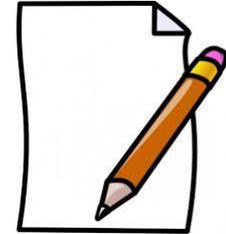
Преразглеждане на разходите - към по-разумни решения при харчене и формиране на добри навици за пазаруване (Упражнение 1g)

понеделник		вторник		сряда		четвъртък		петък		събота		неделя	
покупка	цена	покупка	цена	покупка	цена	покупка	цена	покупка	цена	покупка	цена	покупка	цена
... (добавете колкото редове е необходимо)													
Сума за деня:													
Сума за седмицата:													

Домашна работа

**Преразглеждане на разходите - към по-разумни
решения при харчене и формиране на добри навици за
пазаруване
(Упражнение 1h)**

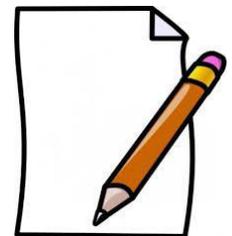
1. *Кои разходи определяте като проблемни? Защо?*
 2. *Как да се погрижим за тези разходи? - Кои от тях трябва да бъдат елиминирани, намалени или разделени?*
- Как?*

Хипермаркети срещу квартални магазини

(Упражнение 1i)

Съставяне на списък за пазаруване (Упражнение 1j)

Списък за
пазаруване

1. _____
2. _____
3. _____
4. _____
5. _____

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

Lifelong
Learning
Programme

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

Какво е добре да имаме предвид при сравняване на цените на продуктите:

- Реалната цена на продукта за литър, кг., пакет
- Качеството, съдържанието, трайността, както и други важни характеристики на продукта

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

Lifelong
Learning
Programme

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

Как да пазаруваме разумно (Упражнение 1к)

Project
FINALLY
Financial Literacy for the Roma

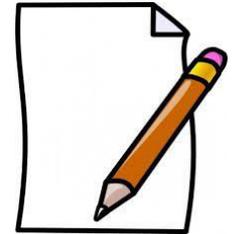

Lifelong
Learning
Programme

DEVELOPMENT
AND EDUCATION
CENTRE NOVO MESTO

На пазар (упражнение 1)

Какво да избира?

Как да намалим разходите за пазаруване? (упражнение 1m)

Мога ли да намалая
разходите си?

Можеби трябва да
опитам...

ВЪПРОСИ ЗА ОЦЕНКА НА ВЪЗПРИЯТИЕТО НА МОДУЛ 1:

- 1. Каква е според вас разликата между постоянните и непостоянни доходи? Дайте примери.*
- 2. Какви видове потребности познавате? (по възможност според: Пирамида на потребностите на Маслоу)*
- 3. Каква е разликата между потребностите и желанията? Обяснете.*
- 4. Можете ли да посочите примери за домакински разходи?*
- 5. Обяснете защо е важно създаването на семеен бюджет.*
- 6. Защо е важно да следим разходите си? Обяснете.*
- 7. Можете ли да посочите добри практики за пазаруване, които да ни помогнат да харчим по-малко?*
- 8. Кое предпочитате: пазаруването в малки квартални магазини или в големи верига супермаркети? Защо?*
- 9. Как бихте обяснили понятието “стойност на парите”? Дайте примери.*
- 10. Дайте примери за действия, чрез които бихте могли да намалите разходите си.*